

ingediend op **310** (2024-2025) – Nr. 1
5 mei 2025 (2024-2025)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van artikel 115/8
van de Codex Secundair Onderwijs
van 17 december 2010

INHOUD

Memorie van toelichting 3

Voorontwerp van decreet van 17 januari 2025..... 18

Advies van de Vlaamse Onderwijsraad..... 21

Voorontwerp van decreet van 18 februari 2025..... 27

Advies van de Raad van State 30

Ontwerp van decreet 36

MEMORIE VAN TOELICHTING

Samenvatting

Dit decreet zorgt voor een rechtzetting van het toetsbereik van de Vlaamse toetsen, door naast de eindtermen ook de specifieke eindtermen mee te nemen in de toets aan het einde van de derde graad secundair onderwijs. De motivatie voor deze rechtzetting is tweeledig. Ten eerste laat de huidige regelgeving niet toe om belangrijke doelstellingen van de Vlaamse toetsen te bereiken. Ten tweede zorgde het arrest van het Grondwettelijk Hof dat de eindtermen tweede en derde graad secundair onderwijs vernietigde voor een verschuiving van inhouden van eindtermen naar specifieke eindtermen.

Het voorliggend ontwerp van decreet maakt het mogelijk om de vakken wiskunde en Nederlands in hun volle breedte te toetsen bij de leerlingen van het tweede leerjaar van de derde graad secundair onderwijs, waardoor de initiële doelstelling van het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs, met name het monitoren en versterken van de onderwijskwaliteit, gehandhaafd blijft.

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De Vlaamse toetsen hebben het monitoren en versterken van onderwijskwaliteit als doel. Deze algemene doelstelling wordt in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs (2023) verder gespecificeerd, waaronder:

- leerlingen en ouders de garantie geven dat leerlingen ook daadwerkelijk over de nodige kennis en competenties zullen beschikken die bij dat diploma horen, ongeacht de school;
- scholen, pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsinspectie en de Vlaamse overheid relevante informatie bieden om te weten in welke mate leerlingen de eindtermen Nederlands en wiskunde bereiken. De toetsen versterken op die manier zowel de interne kwaliteitszorg, de externe kwaliteitscontrole als de monitoring van onderwijsresultaten op Vlaams niveau.

Dit gebeurt door het meten van het bereiken van de eindtermen en van de leerwinst, en dit voor Nederlands en wiskunde.

Het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs ontwikkelt de toetsen en maakt daarvoor in overleg met de opdrachtgever en de onderwijsverstrekkers een selectie van de te toetsen eindtermen op basis van de competenties in het Nederlands, wiskundige competenties uit de competenties voor wiskunde, exacte wetenschappen en technologie en leercompetenties in het vierde en zesde jaar van het lager onderwijs en op het einde van de eerste en derde graad van het secundair onderwijs.

De Vlaamse toetsen zijn dus bedoeld om de onderwijskwaliteit te versterken en te monitoren door het bereiken van de eindtermen en de leerwinst te meten. Maar aan het einde van de derde graad secundair onderwijs alleen de eindtermen meten komt onvoldoende aan deze doelstellingen tegemoet. De samenhang tussen eindtermen en specifieke eindtermen enerzijds, en de omvang en het belang van de specifieke eindtermen in de doorstroom- en dubbele finaliteit anderzijds, vereisen dat naast de eindtermen ook de specifieke eindtermen getest moeten kunnen worden als de Vlaamse toetsen effectief de bovenstaande doelstellingen moeten helpen bereiken.

Daarnaast werden de nieuwe eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs in 2022 door het Grondwettelijk Hof vernietigd ([ARREST nr. 82/2022](#)). Als gevolg van dit arrest kwam er vanaf 1 september 2023 een nieuwe set aan eindtermen, waarbij er naast een versobering, ook voorzien werd in een verschuiving van bepaalde inhouden uit de eindtermen van de basisvorming van de doorstroomfinaliteit naar de specifieke eindtermen. Dit met als doel om de eindtermen meer haalbaar te maken voor alle leerlingenprofielen binnen de doorstroomfinaliteit.

Zowel het gebrek aan effectiviteit van het toetsen van uitsluitend de eindtermen voor het bereiken van de verschillende doelstellingen van de Vlaamse toetsen als de verschuiving van eindtermen na het arrest van het Grondwettelijk Hof, die niet te voorzien was bij het decreet over de Vlaamse toetsen in onderwijs (verder: decreet Vlaamse Toetsen) van 28 april 2023, heeft tot gevolg dat er een technische aanpassing nodig is van artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs. Deze technische aanpassing houdt in dat naast de eindtermen (artikel 139) ook de specifieke eindtermen (artikel 145) opgenomen worden in dit artikel 115/8. Op die manier kan ook een selectie van specifieke eindtermen gebruikt worden om de toetsen voor het tweede leerjaar van de derde graad secundair onderwijs te ontwikkelen, waardoor de volledige breedte van Nederlands en wiskunde kan worden getoetst. Dit is essentieel om de doelstelling van de decreetgever, namelijk het zo breed mogelijk in kaart brengen van de leerprestaties voor Nederlands en wiskunde, te realiseren. Deze aanpassing is noodzakelijk om de doelstelling van het initiële decreet Vlaamse Toetsen van 2023 te realiseren.

Deze wijziging houdt geen uitbreiding van de Vlaamse toetsen in. Er worden nog altijd alleen toetsen voor Nederlands en wiskunde ontwikkeld voor het vierde jaar en zesde jaar lager onderwijs en voor het tweede leerjaar van de eerste graad en het tweede leerjaar van de derde graad secundair onderwijs, zoals initieel voorzien in het decreet Vlaamse Toetsen van 2023. Deze aanpassing houdt dus geen uitbreiding in van de Vlaamse toetsen naar andere domeinen of leerjaren. Naar aanleiding van het advies 77.541/1 van de Raad van State van 27 maart 2025 is in het decreet uitdrukkelijk opgenomen dat voor het wetenschapsdomein moderne talen de selectie van de specifieke eindtermen betrekking heeft op Nederlands. Die opname verduidelijkt dat er ook geen uitbreiding is van de Vlaamse toetsen naar andere talen dan het Nederlands binnen het wetenschapsdomein moderne talen.

B. Inhoud

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Dit decreet heeft tot doel om door een technische aanpassing van artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs de initiële doelstelling van de Vlaamse toetsen, zoals voorzien in het decreet Vlaamse Toetsen van 2023, te vrijwaren en te realiseren.

De Vlaamse toetsen werden al ontwikkeld voor het vierde jaar van het lager onderwijs en het tweede leerjaar van de eerste graad secundair onderwijs. De onderwijsdoelen van de eerste graad bestaan uit eindtermen, eindtermen basisgeletterdheid en uitbreidingsdoelen. Voor de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen voor de eerste graad wordt vertrokken van de eindtermen en eindtermen basisgeletterdheid. De uitbreidingsdoelen zijn niet voor alle leerlingen en daarom worden deze niet gebruikt voor de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen.

Voor de derde graad zijn er eindtermen en specifieke eindtermen en beroepskwalificaties. De beroepskwalificaties vormen de basis voor het arbeidsmarktgerichte specifieke gedeelte van de dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit. Dat zit niet mee in het toepassingsgebied van de Vlaamse toetsen. De beroepskwalificaties vormen ook geen voorwerp van deze technische aanpassing.

De specifieke eindtermen (artikel 145) werden niet voorzien in de Codex Secundair Onderwijs (artikel 115/8, waar alleen de eindtermen van artikel 139 bevat zijn), waardoor de toetsen voor de derde graad secundair onderwijs momenteel alleen op de eindtermen gebaseerd kunnen zijn. Aangezien het de ambitie van de decreetgever was om de onderwijskwaliteit te monitoren op basis van toetsen die de volledige breedte van Nederlands en wiskunde meenemen, dient een uitbreiding naar specifieke eindtermen zich aan voor de toetsen van het tweede leerjaar van de derde graad secundair onderwijs.

Bepaalde door het Grondwettelijk Hof vernietigde eindtermen basisvorming voor de competentie wiskunde werden doorgeschoven naar de specifieke vorming (specifieke eindtermen). De decreetgever opteerde hierbij om alle leerlingenprofielen toe te laten om de eindtermen basisvorming te bereiken en tegelijk om het ambitieniveau op het vlak van Nederlands en wiskunde van elke studierichting maximaal te vrijwaren. In het opzet van de nieuwe minimumdoelen zijn de specifieke eindtermen daarom noodzakelijk voor de specifieke vorming van de studierichtingen. De eindtermen basisvorming en de specifieke eindtermen vormen een samenhangend geheel en het is dan ook dit geheel dat door de Vlaamse toetsen getoetst moet kunnen worden. Als de specifieke eindtermen niet in beeld gebracht worden, kan ook niet worden nagegaan of het onderwijsaanbod recht doet aan het ambitieniveau voor Nederlands en wiskunde van elke studierichting.

Hieronder wordt de impact beschreven als de regelgeving niet zou worden aangepast en er voor de derde graad secundair onderwijs dus alleen toetsen kunnen worden ontwikkeld op basis van de eindtermen en niet op basis van de specifieke eindtermen. Eerst wordt de impact voor wiskunde in kaart gebracht, daarna die voor Nederlands.

De huidige eindtermen basisvorming voor het wetenschapsdomein wiskunde in de doorstroom- en dubbele finaliteit bevatten de volgende probleemoplossende doelen:

- de leerlingen lossen vraagstukken en problemen op door te mathematiseren en demathematiseren en door gebruik te maken van heuristieken;
- de leerlingen beschrijven fenomenen uit de realiteit aan de hand van wiskundige concepten uit de derde graad;
- de leerlingen gebruiken ICT om berekeningen uit te voeren en grafische voorstellingen te maken;
- de leerlingen beargumenteren wiskundige redeneringen.

In de eindtermen leercompetentie zit voor alle finaliteiten de volgende relevante leercompetentie:

- de leerlingen gebruiken school- en vaktaal.

Deze probleemoplossende doelen moeten worden gerealiseerd rekening houdend met de wiskundige concepten van de derde graad. Deze variëren per studierichting en zijn dus voor het merendeel gelinkt aan de specifieke eindtermen (zie verder).

De eindtermen basisvorming voor het wetenschapsdomein wiskunde bevatten daarnaast ook de volgende drie domeinen van minimumdoelen:

1° getallenleer:

- rekenen met reële getallen, in het bijzonder machten, logaritmen;
- rijen (alleen doorstroom);

2° functieleer:

- kenmerken van functies grafisch bespreken (nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen/constant, minima/maxima, symmetrie, periode):
 - exponentiële functies;
 - sinusfunctie (alleen doorstroom);
- stichten van het begrip afgeleide, grafisch verband tussen functie en haar afgeleide functie;

- 3° kansrekening:
- Wet van Laplace;
 - steekproeven;
 - samenhang en causaliteit;
 - normale verdeling.

De specifieke eindtermen zijn van toepassing op de meeste studierichtingen in de doorstroom- en dubbele finaliteit (zie tabel), al verschilt de impact naargelang de studierichting. Het toetsen van de specifieke eindtermen heeft de grootste impact op de studierichtingen Economie-Wiskunde, Grieks-Wiskunde, Latijn-Wiskunde, Technologische Wetenschappen en Engineering en Wetenschappen-Wiskunde, waar telkens 39 specifieke eindtermen van toepassing zijn. Op slechts 23 studierichtingen zijn geen specifieke eindtermen wiskunde van toepassing, waarvan zeven studierichtingen uit de doorstroomfinaliteit.

Studierichting	Aantal SPET
Agrotechnieken dier	0
Agrotechnieken plant	0
Applicatie- en databeheer	10
Architecturale Vorming	28
Architectuur en Interieur	1
Audiovisuele Vorming	1
Autotechnieken	11
Bakkerijtechnieken	0
Ballet	0
Bedrijfsondersteunende Informaticawetenschappen	18
Bedrijfsorganisatie	0
Bedrijfswetenschappen	18
Beeldende kunst	0
Beeldende Vorming	1
Binnenvaarttechnieken	4
Biotechnologische en chemische STEM-wetenschappen	27
Biotechnologische en chemische technieken	11
Biotechnologische en chemische wetenschappen	27
Bouw- en houtwetenschappen	28
Bouwtechnieken	11
Commerciële organisatie	0
Crossmedia	4
Dans	0
Defensie en veiligheid	0
Dentaaltechnieken	3
Dierenverzorgingstechnieken	0
Economie-moderne talen	18
Economie-wiskunde	39
Elektromechanische technieken	11
Elektronicatechnieken	11
Elektrotechnieken	11
Fotografie	0
Freinetpedagogie	6

Gezondheidszorg	0
Grafimedia	4
Grieks-Latijn	0
Grieks-wiskunde	39
Horeca	0
Houttechnieken	11
Humane wetenschappen	9
Informatica- en communicatiewetenschappen	27
Industriële ICT	11
Internationale handel en logistiek	0
Koel- en warmtetechnieken	11
Latijn-Moderne talen	0
Latijn-wetenschappen	27
Latijn-wiskunde	39
Maritieme technieken dek	4
Maritieme technieken motoren	4
Mechanische vormgevingstechnieken	11
Mechatronica	27
Mode	0
Moderne talen	0
Moderne talen-wetenschappen	27
Muziek	0
Natuur- en groentechnieken	0
Optiekttechnieken	3
Opvoeding en begeleiding	0
Orthopedietechnieken	3
Podiumtechnieken	11
Rudolf Steinerpedagogie	11
Slagerij-traiteurtechnieken	0
Sportbegeleiding	0
Sportwetenschappen	27
Taal en communicatie	0
Taal en communicatiewetenschappen	0
Technologische wetenschappen en Engineering	39
Textielontwerp en prototyping	1
Textielproductietechnieken	1
Toerisme	0
Topsport	0
Topsport-bedrijfswetenschappen	18
Topsport-economie	18
Topsport-Wetenschappen	27
Tuinaanleg en -beheer	0
Vliegtuigtechnieken	11
Wellness en schoonheid	0
Welzijnswetenschappen	2
Wetenschappen-Wiskunde	39
Woordkunst-drama	0
Yeshiva	18

Ter verduidelijking: SPET= specifieke eindtermen

Voor de meeste studierichtingen zitten de wiskundeconcepten dan ook deels of grotendeels in de specifieke eindtermen. Het gaat daarbij om volgende inhoud:

1° getallenleer:

- uitbreiding van de getallenverzameling naar de complexe getallen, complexe getallen voorstellen in het vlak, zowel cartesische als goniometrische vorm gebruiken, bewerkingen uitvoeren met complexe getallen, tweede-graadsvergelijkingen oplossen in de verzameling van de complexe getallen:
 - 06.04.19, 06.04.20, 06.04.21, 06.04.22, 06.04.23;
 - 06.08.24, 06.08.25, 06.08.26, 06.08.27, 06.08.28;
 - logaritmische schaal interpreteren;
 - 06.10.05;

2° algebra:

- algebraïsch oplossen van vergelijkingen (van de tweede graad, exponentiële en goniometrische);
- algebraïsch oplossen van tweedegraadsongelijkheden;
- matrixrekening, gebruik van matrixmodellen om evoluties te beschrijven;
- algebraïsch stelsels oplossen;
- deelbaarheid bij veeltermen analyseren (alleen pakket 06.08);
- verzamelingen voorzien van een of meerdere bewerkingen analyseren aan de hand van een algebraïsche structuur (alleen pakket 06.08):
 - 06.04.01, 06.04.02, 06.04.03, 06.04.08, 06.04.09, 06.04.10, 06.04.11;
 - 06.05.01, 06.05.02, 06.05.03, 06.05.08, 06.05.09, 06.05.10, 06.05.11;
 - 06.06.05, 06.06.06, 06.06.07;
 - 06.07.03;
 - 06.08.01, 06.08.02, 06.08.03, 06.08.04, 06.08.10, 06.08.11, 06.08.12, 06.08.13, 06.08.38;
 - 06.10.02;

3° functieleer en analyse:

- formalisering van de functieleer in het bijzonder de bespreking van de tweedegraadsfunctie, opstellen van een voorschrift van een tweedegraadsfunctie, verband tussen kenmerken van functies (veeltermfuncties, rationale functies, irrationale functies, logaritmische functies, goniometrische functie) en de grafiek van de functie;
- grafisch oplossen van gelijkheden en ongelijkheden;
- grafisch verband tussen inverteerbare functie en inverse (alleen pakket 06.08):
 - 06.04.04, 06.04.05, 06.04.06, 06.04.07;
 - 06.05.04, 06.05.05, 06.05.06, 06.05.07;
 - 06.06.01, 06.06.02, 06.06.03, 06.06.04;
 - 06.07.01, 06.07.02;
 - 06.08.05, 06.08.06, 06.08.07, 06.08.08, 06.08.09;
 - 06.09.01, 06.09.02;
 - 06.10.01, 06.10.03, 06.10.04, 06.10.06, 06.10.07;
- definiëren limietbegrip, limiet van rijen bepalen, grafisch en analytisch limieten van functies bepalen en asymptotisch gedrag analyseren (alleen pakket 06.08);
- berekenen van afgeleiden van veeltermfuncties, rationale functies, exponentiële functies, logaritmische functies en goniometrische functies;
- verloop van functies analyseren inclusief berekenen van eerste en tweede afgeleide functie;
- oplossen van extremumproblemen;
- integraalrekening zowel meetkundige betekenis als berekenen van integralen;
- volume van omwentelingslichamen en booglengte van een kromme (alleen pakket 06.08):
 - 06.04.12, 06.04.13, 06.04.14, 06.04.15, 06.04.16;
 - 06.05.12, 06.05.13, 06.05.14, 06.05.15, 06.05.16;
 - 06.06.08;

- 06.08.14, 06.08.15, 06.08.16, 06.08.17, 06.08.18, 06.08.19, 06.08.20, 06.08.21;
- 4° goniometrie:
 - sinus- en cosinusregel gebruiken, uitdrukkingen vereenvoudigen met goniometrische formules:
 - 06.04.17, 06.04.18;
 - 06.06.09;
 - 06.08.22, 06.08.23;
- 5° meetkunde:
 - rekenen met vectoren in het vlak, norm van een vector;
 - rekenen met vectoren in de ruimte, vectoriële, parametrische en cartesische vergelijkingen van rechten in het vlak en van rechten en vlakken in de ruimte, onderlinge ligging van rechten, van een rechte en een vlak en van twee vlakken bepalen, afstanden en hoeken bepalen (alleen pakket 06.08):
 - 06.04.24;
 - 06.08.29, 06.08.30, 06.08.31, 06.08.32, 06.08.33;
 - 06.09.03;
 - analyseren verband tussen 3D-situaties en 2D-voorstellingen (alleen pakket 06.11):
 - 06.11.01;
- 6° kansrekening:
 - telproblemen oplossen met variaties, combinaties, permutaties:
 - 06.01.01;
 - 06.08.34;
 - kansen berekenen en interpreteren;
 - verwachtingswaarde en standaardafwijking:
 - 06.01.02;
 - 06.08.35;
- 7° statistiek:
 - verklarende statistiek onder meer met toetsen van hypothesen, werken met betrouwbaarheidsintervallen, significantieniveau en berekenen van correlatiecoëfficiënt, trendlijn:
 - 06.01.03, 06.01.04, 06.01.06;
 - 06.02.01, 06.02.02;
 - 06.03.01;
 - 06.04.25, 06.04.26;
 - 06.05.17, 06.05.18;
 - 06.06.10, 06.06.11;
 - 06.08.36, 06.08.37;
- 8° fundamenteën van de wiskunde: beargumenteren via bewijstechnieken:
 - 06.04.27;
 - 06.08.39.

De eindtermen die in het huidige decreet Vlaamse Toetsen gevat zijn, blijven daarvoor beperkt tot de domeinen getallenleer, functieleer en kansrekening. In het huidige decreet Vlaamse Toetsen zijn namelijk alleen de eindtermen binnen de sleutelcompetentie wiskunde opgenomen. Er zijn alleen eindtermen rond getallenleer, functieleer en kansrekening. Voor verschillende studierichtingen zitten de wiskundeconcepten binnen getallenleer, functieleer en kansrekening ook nog verspreid in de specifieke eindtermen. Bijgevolg:

- kunnen de overblijvende begrippen niet met de benodigde diepgang getoetst worden;
- worden leerlijnen vanuit eerste graad doorbroken en is leerwinstmeting niet meer mogelijk;
- komt het merendeel van het curriculum dat wiskunde als wetenschapsdomein sticht, niet aan bod en zal de informatie die we uit de Vlaamse toetsen krijgen, bijzonder beperkt zijn. Zeker voor scholen die vooral studierichtingen aanbieden

met een sterke component wiskunde, wetenschappen of economie zal de school-feedback nietszeggend worden.

Illustratief worden hier een aantal verduidelijkende voorbeelden van de mogelijke impact geschetst.

Binnen de getallenleer krijgt de inhoud over machten en logaritmen voornamelijk diepgang door het toevoegen van de specifieke eindtermen met betrekking tot exponentiële en logaritmische functies en van de specifieke eindtermen over het algebraïsch oplossen van exponentiële vergelijkingen. Daarnaast vormt de inhoud over rijen de basis van de specifieke eindtermen in het domein analyse die de differentiaal- en integraalrekening opbouwt vanuit de limiet van rijen. Het louter toetsen van de basisvorming zou daarom niet toelaten om zinvolle uitspraken te doen over de competenties van leerlingen in dit domein. Binnen de functieleer kunnen kenmerken van functies binnen de basisvorming alleen in een grafische context getoetst worden, dus zonder het effectief berekenen ervan via limieten en afgeleiden.

De domeinen algebra, goniometrie, meetkunde, statistiek en bewijstechnieken vallen niet onder de eindtermen basisvorming van de derde graad. Hierover kan dus geen enkele uitspraak worden gedaan in het kader van de kwaliteit van het onderwijs. Het ontbreken van het domein bewijstechnieken betekent dat de fundamenteën en eigenheid van de wiskunde als wetenschap niet zouden worden getoetst.

Met betrekking tot het domein algebra is het niet mogelijk om de leerlijn binnen algebra van de eerste (waar we het oplossen van vergelijkingen van eerste graad toetsen) naar derde graad (het algebraïsch oplossen van vergelijkingen en stelsels) te bestuderen in het kader van leerwinst. Hetzelfde geldt voor het domein statistiek. Ook hier wordt het onmogelijk om de leerlijn vanuit de eerste graad te bestuderen. Voor het domein meetkunde wordt de opbouw van beschrijvende meetkunde doorbroken. Hier zou leerwinstmeting vanuit het lager onderwijs niet mogelijk zijn.

Het Steunpunt Centrale Toetsen benadrukt dat de verschillende onderdelen uit het curriculum als één samenhangend geheel moeten worden bekeken. Door alleen de eindtermen basisvorming te meten, komt het merendeel van het curriculum wiskunde als wetenschapsdomein voor richtingen met een aanzienlijk aantal specifieke eindtermen (zie lijst) niet aan bod. Bovendien worden inzichten in de horizontale samenhang tussen de verschillende domeinen binnen de wiskunde en de samenhang tussen de verschillende aspecten die een leerling in haar onderwijsloopbaan is tegengekomen voornamelijk verworven bij het bereiken van de specifieke eindtermen.

Meer specifiek voor het toetsdesign betekent de huidige situatie dat een breedtethema dat de minimumdoelen rond problemen oplossen bevat en voor elke leerling hetzelfde is, niet op een kwaliteitsvolle manier kan worden opgezet.

Er zou ook een oneerlijke vergelijking van prestaties ontstaan. Leerlingen uit de dubbele en doorstroomfinaliteit van de derde graad hebben, afhankelijk van hun studierichting in de tweede graad, een andere startpositie met betrekking tot de wiskunde-inhouden die in de eindtermen basisvorming van de derde graad zijn opgenomen. Met inbegrip van de specifieke eindtermen kunnen toetsonderdelen samengesteld worden waarin alle leerlingen vanuit hun eigen onderwijsaanbod uitgedaagd worden door minimumdoelen die recht doen aan het ambitieniveau voor Nederlands en wiskunde van hun studierichting.

Het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs heeft geopteerd om een breedtethema wiskundige problemen oplossen uit te werken, naast verschillende dieptethema's.

De toets 'wiskundige problemen oplossen' wordt afgenomen in het vierde leerjaar van het lager onderwijs en het tweede leerjaar van de eerste graad secundair onderwijs. De toets wordt ontwikkeld voor het zesde leerjaar van het lager onderwijs en voor het tweede leerjaar van de derde graad. Dit breedtethema wiskundige problemen oplossen wordt zo elk jaar afgenomen bij alle leerlingen in het Vlaams lager en secundair onderwijs.

Daarnaast ontwikkelt het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs toetsen met dieptethema's, afhankelijk van de finaliteit en studierichting. Voor de toetsen van de derde graad zal een clustering van studierichtingen gemaakt worden die dan dieptethema's aangeboden krijgen die aansluiten bij de specifieke eindtermen van die cluster van studierichtingen. Op die manier worden geen onderwijsinhouden getoetst die leerlingen niet gekregen zouden hebben.

Het toetsdesign wiskunde voor de derde graad secundair onderwijs is nog in ontwikkeling en wordt samen met de eindtermenselectie, zoals bepaald in het decreet, besproken met de onderwijsverstrekkers binnen de stuurgroep van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs.

Voor Nederlands binnen het wetenschapsdomein moderne talen valt leesbegrip volledig onder de eindtermen basisvorming (zeven eindtermen). Voor schrijfvaardigheid zijn er naast de zeven eindtermen basisvorming ook drie specifieke eindtermen. Het gaat dan over het volgende:

- de leerlingen benoemen kenmerken van het taalsysteem en passen inzichten toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen:
 - 02.08.01;
- de leerlingen herformuleren doelgericht (delen van) teksten in functie van doelgroep, het kanaal of het medium:
 - 02.11.02;
 - 02.12.01;
- de leerlingen redigeren schriftelijke teksten op taalgebruik en consistentie:
 - 02.11.03;
 - 02.12.02.

Er wordt wel opgemerkt dat het toetsonderdeel schrijfvaardigheid in de eerste graad van het secundair onderwijs evenwel nog in een ontwikkel- en onderzoekstraject zit. Het is dus nog geen echte toets momenteel. De toevoeging van specifieke eindtermen schrijfvaardigheid laat wel toe om, eens schrijfvaardigheid een toets wordt, alle eindtermen schrijfvaardigheid in scope te brengen en ook hier leerwinst in kaart te brengen. Dus ook voor de toekomstige toetsen schrijfvaardigheid is de uitbreiding naar het toetsen van specifieke eindtermen essentieel. Net als voor wiskunde zal ook het toetsdesign voor Nederlands en de eindtermenselectie besproken worden met de onderwijsverstrekkers.

De eindtermen basisvorming en de specifieke eindtermen vormen een samenhangend geheel. Om in lijn te liggen met de voornoemde doelstellingen uit het decreet Vlaamse Toetsen moet dit geheel door de Vlaamse toetsen getoetst kunnen worden.

Om alle voorgaande redenen is het dan ook essentieel dat ook de specifieke eindtermen getoetst kunnen worden. Deze wijziging komt daaraan tegemoet en garandeert dat de Vlaamse toetsen aansluiten bij de volledige breedte van de onderwijsdoelen voor Nederlands en wiskunde voor alle finaliteiten. Dit geeft leerlingen en scholen meer individuele feedback over het al dan niet bereiken van (specifieke) eindtermen. Op systeemniveau wordt het mogelijk om de kwaliteit van het onderwijs in zijn totaliteit in beeld te brengen.

Daarbij zal ook gezocht worden naar een technische oplossing voor het feit dat er momenteel geen school- en klasfeedback kan worden gegeven over te kleine

groepen, iets wat zich vooral in de derde graad zal voordoen. De feedback zal gebeuren op basis van gecontextualiseerde data waarbij rekening gehouden wordt met een aantal relevante leerling- en schoolkenmerken zoals al het geval was bij de toetsen die in 2024 afgenomen werden.

Naar aanleiding van het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) wordt een aanpassing aan het decreet voorgesteld. Bij het toetsen van de specifieke eindtermen in de derde graad secundair onderwijs worden de cesuurdoelen die zijn vastgelegd in het protocolakkoord zoals bedoeld in artikel 145, derde lid, van de Codex Secundair Onderwijs, en waarvan de inhoud uitsluitend in de tweede graad aan bod komt, uitgesloten.

Het gaat over cesuurdoelen die afgeleid zijn van specifieke eindtermen derde graad, maar waarbij de inhoud van die specifieke eindtermen in die studierichting niet meer worden gezien in de derde graad. Zo zijn er in de studierichting Humane wetenschappen uit het wetenschapsdomein 07 een pakket uitgebreide wiskunde cesuurdoelen 06.07.01 "De leerlingen bepalen het voorschrift of de grafiek van een tweedegraadsfunctie als de andere representatie gegeven is", 06.07.02 "De leerlingen analyseren kenmerken van tweedegraadsfuncties: domein, bereik, nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen, extremum, toenemende/afnemende stijging/daling en symmetrie ten opzichte van een verticale rechte" en 06.07.03 "De leerlingen lossen tweedegraadsvergelijkingen in één onbekende in de verzameling van de reële getallen algebraïsch op". Deze cesuurdoelen werden volledig opgenomen in de identieke specifieke eindtermen 06.07.01, 06.07.02 en 06.07.03. Maar er zijn voor de studierichting Humane wetenschappen geen specifieke eindtermen die daarop verder bouwen of waarvoor die cesuurdoelen faciliteren. Voor de studierichting Humane wetenschappen zijn de specifieke eindtermen 06.07.01, 06.07.02 en 06.07.03 door de respectievelijke cesuurdoelen dus in hun totaliteit behaald in de tweede graad.

Een ander voorbeeld betreft de studierichting Rudolf Steinerpedagogie. Deze werd gekoppeld aan het wetenschapsonderdeel 06 uitgebreide wiskunde. Voor die studierichting geldt het cesuurdoel 06.06.05 "De leerlingen gebruiken de sinus- en cosinusregel om meetkundige problemen op te lossen". Dit cesuurdoel werd volledig opgenomen in de identiek geformuleerde specifieke eindterm 06.06.09. Maar er zijn voor de studierichting Rudolf Steinerpedagogie geen specifieke eindtermen waarvoor dat cesuurdoel faciliteert. Er kan dus voor de studierichting Rudolf Steinerpedagogie gezegd worden dat de specifieke eindterm 06.06.09 door het cesuurdoel 06.06.05 in zijn totaliteit behaald wordt in de tweede graad. Voor de studierichting Rudolf Steinerpedagogie is de specifieke eindterm 06.06.09 daarom geen onderdeel van de Vlaamse toets wiskunde van de derde graad.

Door alleen inhouden van cesuurdoelen uit te sluiten die alleen aan bod komen in de tweede graad secundair onderwijs, blijft gegarandeerd dat inhouden van cesuurdoelen waarbij een inhoudelijke samenhang is tussen cesuurdoelen en specifieke eindtermen of waarbij er sprake is van competentieontwikkeling (waarbij eerdere kennis de basis vormt voor nieuwe inzichten), wel aan bod kunnen komen in de Vlaamse toetsen:

- cesuurdoel 06.09.01 bijvoorbeeld zegt "De leerlingen tekenen in het vlak de som van vectoren, de vermenigvuldiging van een vector met een getal en de ontbinding van een vector in zijn componenten". Hierop volgt de specifieke eindterm 06.09.03, bedoeld voor de logische vervolgstudierichtingen, die zegt dat "De leerlingen rekenen met vectoren in het vlak". De vragen rond tekenen van vectoren zijn inhoudelijk verweven met de specifieke eindterm;
- het cesuurdoel 06.04.06 "De leerlingen gebruiken goniometrische formules om uitdrukkingen te vereenvoudigen" bevat het onderliggend kenniselement 'georiënteerde hoek' dat niet is opgenomen in de overeenkomstige specifieke

- eindterm 06.04.18. 'Georiënteerde hoek' maakt ook voor deze specifieke eindterm een onderliggend kenniselement uit.;
- het cesuurdoel 06.04.09 en 06.05.06 zegt "De leerlingen leggen het verband tussen de grafiek van de functie $f(x)=c/x$ en haar kenmerken". Hierop wordt verder gebouwd in specifieke eindterm 06.04.06 "De leerlingen leggen het verband tussen de grafiek van een functie en haar kenmerken", specifieke eindterm 06.05.06 "De leerlingen leggen het verband tussen de grafiek van een functie en haar kenmerken" en in specifieke eindterm 06.08.07 "De leerlingen leggen het verband tussen de grafiek van een functie en haar kenmerken". In de respectievelijke specifieke eindtermen moeten leerlingen het verband tussen de grafiek van een functie en haar kenmerken kunnen leggen voor rationale functies. De functie $f(x)=c/x$ waarover sprake in het cesuurdoel is daarvan een bijzonder geval. Het bespreken van de kenmerken van een rationale functie is daardoor onlosmakelijk verbonden met die van de functie $f(x)=c/x$;
 - voor specifieke eindterm 06.08.29 "De leerlingen rekenen met vectoren in het vlak en in de ruimte" moeten leerlingen ook kunnen rekenen met vectoren in de ruimte. Dit bouwt verder op cesuurdoel 06.04.07 en differentieel doel 2. Op zich zijn de algebraïsche operaties in drie dimensies helemaal analoog aan twee dimensies, maar om de onderliggende en inzichtelijke vaardigheden binnen specifieke eindterm 06.08.29 goed te kunnen bevragen, moeten ook deze elementen uit het cesuurdoel en het differentieel doel onderdeel zijn van de Vlaamse toets wiskunde voor de derde graad;
 - het oplossen van een tweedegraadsvergelijking (cesuurdoelen 06.04.03/06.05.03/06.06.03/06.07.03) vormt onderdeel van het oplossen van andere vergelijkingen (specifieke eindterm 06.08.13). Deze cesuurdoelen (06.04.03, 06.05.03 en 06.06.03) zeggen "De leerlingen lossen tweedegraadsvergelijkingen in één onbekende in de verzameling van de reële getallen algebraïsch op". Het cesuurdoel komt meer uitgebreid aan bod in de derde graad waar het als parate kennis wordt aangewend. Het gaat daarbij om specifieke eindtermen 06.04.21 en 06.08.26 "De leerlingen lossen tweedegraadsvergelijkingen met reële coëfficiënten in één onbekende op in de verzameling van de complexe getallen". Leerlingen moeten de techniek van het oplossen van tweedegraadsvergelijkingen kunnen toepassen in de verzameling van de complexe getallen. Om deze vaardigheid betrouwbaar te meten, moeten dus ook het cesuurdoel worden getoetst. Daarnaast vindt het cesuurdoel een rechtstreekse toepassing in onder meer specifieke eindterm 06.04.13, 06.05.13 en 06.06.08: "De leerlingen analyseren het verloop van functies met behulp van de eerste en tweede afgeleide functie en lossen extremumproblemen op", en in specifieke eindterm 06.08.18 "De leerlingen analyseren het verloop van functies met behulp van de eerste en tweede afgeleide functie en lossen extremumproblemen op". Het algebraïsch kunnen oplossen van een tweedegraadsvergelijking is daarbij essentieel;
 - het cesuurdoel 06.05.02 "De leerlingen analyseren kenmerken van tweedegraadsfuncties ..." ondersteunt de volgende specifieke eindterm in de logische vervolgrichting: 06.05.06 "De leerlingen leggen het verband tussen de grafiek van een functie en haar kenmerken" alsook specifieke eindterm 06.05.13 "De leerlingen analyseren het verloop van de functies met behulp van de eerste en tweede afgeleide functie ...". Er wordt in deze twee specifieke eindtermen voortgebouwd op het cesuurdoel;
 - het differentieeldoel 5 "De leerlingen berekenen afstanden en hoeken in het vlak" ondersteunt de volgende specifieke eindterm in de logische vervolgrichting: 06.08.33 "De leerlingen berekenen afstanden en hoeken in het vlak en in de ruimte". Het werken in het vlak wordt in de specifieke eindterm uitgebreid naar het werken in de ruimte, waarbij er vertrokken wordt van de opgebouwde kennis en vaardigheden die in het vlak (differentieeldoel) aan bod komen;
 - differentieel doel 1 zegt "De leerlingen bewijzen wiskundige uitspraken (Bewijs-technieken: rechtstreeks bewijs, bewijs uit het ongerijmde)". Het logisch vervolg hierop is specifieke eindterm 06.08.39 "De leerlingen beargumenteren wiskundige redeneringen en bewijzen wiskundige uitspraken" (Bewijstechnieken:

rechtstreeks bewijs, bewijs uit het ongerijmde, bewijs door volledige inductie, ontkrachting door tegenvoorbeeld). Specifieke eindterm 06.08.39 bouwt met andere woorden voort op het differentieel doel door onder meer de extra bewijstechnieken "bewijs door volledige inductie" en "ontkrachting door tegenvoorbeeld" toe te voegen aan de onderliggende (kennis)elementen. Leerlingen in de derde graad krijgen dus extra middelen voor bewijsvoering maar wenden de bewijstechnieken "rechtstreeks bewijs" en "bewijs uit het ongerijmde" nog altijd aan. Het decretaal uitsluiten ervan betekent dat er geen valide uitspraken gedaan kunnen worden over het beheersen van de inductietechniek.

De uitsluiting van cesuurdoelen waarvan de inhoud uitsluitend in de tweede graad aan bod komt, laat nog steeds toe dat bovenstaande inhouden onderdeel uit kunnen maken van een dieptethema Vlaamse toetsen hoewel het wel specifieke eindtermen zijn. Bijkomend blijft het mogelijk om het hele spectrum van de meetschaal af te dekken met (zeer) eenvoudige, gemiddelde en (zeer) moeilijke toetsvragen.

Er wordt daarom niet gekozen voor een volledige uitsluiting van de inhouden van de cesuurdoelen voor de Vlaamse toetsen. Een volledige uitsluiting maakt het onmogelijk om de doelstelling van de Vlaamse toetsen te bereiken om de kwaliteit van het onderwijs in kaart te brengen en scholen inzicht te geven in welke mate hun leerlingen de eindtermen Nederlands en wiskunde bereiken. Er zijn immers directe gevolgen voor het meten van de specifieke eindtermen, de adaptieve toetsen, de vaardigheidsniveaus en de psychometrische analyses. Als gevolg hiervan zou de feedback die scholen krijgen altijd minder rijk zijn en hen een minder goed beeld geven of hun leerlingen al dan niet de specifieke eindtermen behalen.

Naast enkele wetgevingstechnische bedenkingen bevat het advies 77.541/1 van de Raad van State van 27 maart 2025 twee punten van kritiek.

Het eerste punt gaat over de selectie van de specifieke eindtermen uit het wetenschapsdomein moderne talen. Het voorontwerp van decreet zoals het is voorgelegd aan de Raad van State wekt volgens de Raad de indruk dat er getoetst kan worden aan alle specifieke eindtermen in het wetenschapsdomein moderne talen en dus ook die specifieke eindtermen die betrekking hebben op alle andere talen dan het Nederlands. Hoewel het decreet over de Vlaamse toetsen spreekt over het "leergebied Nederlands" (artikel 5) en competenties in het Nederlands (artikel 12) wordt ingegaan op de aanbeveling van de Raad van State om in het achtste lid van artikel 115/8, §1 te verduidelijken dat de selectie alleen wordt gemaakt uit de specifieke eindtermen van het wetenschapsdomein moderne talen die betrekking hebben op Nederlands. Op die manier wordt de bedoeling van de decreetgever correct weer spiegeld in het decreet.

Het tweede punt van kritiek gaat over de machtiging aan de Vlaamse Regering om ook specifieke eindtermen uit andere wetenschapsdomeinen te toetsen. De Raad van State geeft aan dat die machtiging op gespannen voet staat met het legaliteitsbeginsel in onderwijsaangelegenheden.

Artikel 24, § 5, van de Grondwet bepaalt: "De inrichting, erkenning of subsidiëring van het onderwijs door de gemeenschap wordt geregeld door de wet of het decreet."

Artikel 24, § 5, van de Grondwet drukt de wil van de Grondwetgever uit om aan de bevoegde wetgever de zorg voor te behouden een regeling te treffen voor de essentiële aspecten van het onderwijs, wat de inrichting, erkenning of subsidiëring ervan betreft, maar verbiedt niet dat onder bepaalde voorwaarden opdrachten aan andere overheden worden toevertrouwd. Die grondwettelijke bepaling vereist dat de door de decreetgever verleende delegaties alleen betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de door hem vastgestelde beginselen. De gemeenschapsregering

of een andere overheid zou daarmee de onnauwkeurigheid van die beginselen niet kunnen opvangen of onvoldoende omstandige beleidskeuzes niet kunnen verfijnen.

In voorliggend geval zijn de essentiële beleidskeuzes door de decreetgever gemaakt in het decreet van 28 april 2023. Zo regelt het decreet de plaats van de Vlaamse toetsen in het schoolreglement, de verplichting voor scholen en leerlingen om deel te nemen (en uitzonderingen op die verplichting), de doelstellingen van de Vlaamse toetsen, het gebruik van de resultaten van de Vlaamse toetsen door de onderwijsinspectie, het gebruik en de beveiliging en de vertrouwelijkheid van de data en resultaten. Daarnaast regelt het decreet ook dat de leerlingen op twee momenten in het basisonderwijs en twee momenten in het secundair onderwijs worden getoetst op een selectie van minimumdoelen. De selectie van minimumdoelen werd in dat decreet al voor een stuk gedelegeerd aan de Vlaamse Regering, doordat een aantal sleutelcompetenties werden genoemd en de Vlaamse Regering delegatie kreeg de sleutelcompetenties uit te breiden.

In het arrest 115/2023 besliste het Grondwettelijk Hof al dat de Vlaamse Regering regels rond de ontwikkeling van een test (in casu de NT2-test (Nederlands als tweede taal)) mocht vastleggen, bij wijze van delegatie door de decreetgever (overweging B.15).

Deze delegatie beantwoordt aan de bedoeling van de decreetgever, die een technische ingreep vereist na de verschuiving van een reeks doelen naar de specifieke eindtermen. Daarom situeert deze delegatie zich binnen de perken die artikel 24, §5 van de Grondwet stelt.

Impactanalyse

De memorie van toelichting bij de artikelen in decreet werd bezorgd aan het departement Cultuur, Jeugd en Media, dat op 10 oktober 2024 bevestigde dat door het technische karakter geen kind- en jongereneffectrapport (JoKER) moet worden opgemaakt.

De rechtzetting opgenomen in dit decreet garandeert dat de Vlaamse toetsen aansluiten bij de volledige breedte van de onderwijsdoelen voor Nederlands en wiskunde voor alle finaliteiten. Voor leerlingen secundair onderwijs zal de toetsduur en het aantal afgelegde toetsen verschillen naargelang de studierichting. Dit geeft leerlingen meer individuele feedback over het al dan niet bereiken van (specifieke) eindtermen en, zeker met betrekking tot de aansluiting op het hoger onderwijs, inzicht in de eigen vaardigheden.

Implementatie

Bij de implementatie gebeurt de communicatie via communicatiekanalen die doelgroepgericht en per onderwijsniveau info verspreiden (bijvoorbeeld omzendbrieven, nieuwsbrief over schoolbeleid en regelgeving).

Handhaving en toezicht: het Departement Onderwijs en Vorming en de onderwijsinspectie houden toezicht op de naleving van de verschillende maatregelen in dit decreet.

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2025.

C. Totstandkomingsprocedure**A. Advies van de VLOR**

Het advies van de VLOR werd verkregen op 18 februari 2025. In punt B van de algemene toelichting wordt ingegaan op de inhoud van het advies.

B. Advies van de Raad van State

Het advies van de Raad van State werd verkregen op 27 maart 2025. In de punten A en B van de algemene toelichting wordt ingegaan op de inhoud van het advies.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Niet van toepassing.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN**Artikel 1**

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 2

In artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs wordt aangegeven welke onderwijsdoelen worden gevat door de Vlaamse toetsen. Hierin zitten momenteel alleen de eindtermen (artikel 139 van de Codex Secundair Onderwijs) en niet de specifieke eindtermen (artikel 145 van hetzelfde decreet). Deze specifieke eindtermen hebben betrekking op de vaardigheden, de specifieke kennis, inzichten, attitudes waarover een leerling van het voltijds secundair onderwijs beschikt om vervolgonderwijs aan te vatten. Ze worden vastgelegd voor het tweede leerjaar van de derde graad van domeinoverschrijdende doorstroomrichtingen (aso), domeingebonden doorstroomrichtingen (tso/kso) en richtingen met dubbele finaliteit (tso/kso). Deze specifieke eindtermen vormen daarom een wezenlijk onderdeel van de onderwijsdoelen voor beide finaliteiten.

In het decreet Vlaamse Toetsen wordt gesproken over een "selectie van eindtermen" (artikel 12). Het begrip selectie heeft betrekking op het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Zij maken een selectie op basis van wetenschappelijke argumenten en in overleg met de Vlaamse overheid en de onderwijsverstrekkers. Het kader van sleutelcompetenties waarbinnen zij eindtermen selecteren is: competenties in het Nederlands; wiskundige competenties uit de competenties voor wiskunde, exacte wetenschappen en technologie, en leercompetenties.

De Vlaamse toetsen zijn bedoeld om de onderwijskwaliteit te versterken en te monitoren door het bereiken van de eindtermen en de leerwinst te meten. Alleen de eindtermen meten komt onvoldoende aan deze doelstellingen tegemoet. De samenhang binnen en tussen de sleutelcompetenties/wetenschapsdomeinen en eindtermen/specifieke eindtermen staat centraal. De volledige set aan (specifieke) eindtermen moet dan ook in samenhang gelezen worden.

Zoals is ingeschreven in het decreet, worden de resultaten op verschillende niveaus gebruikt. Voor elke leerling wordt een individuele feedbackfiche opgemaakt waar hun vaardigheidsniveaus worden benoemd en waar wordt aangegeven of zij de betreffende eindtermen halen. De specifieke eindtermen zullen leerlingen die na het secundair onderwijs doorstromen naar het hoger onderwijs meer inzicht geven in hun vaardigheidsniveaus en het al dan niet bereiken van de specifieke eindtermen.

Artikel 3

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2025.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Mathias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

VOORONTWERP VAN DECREET
van 17 januari 2025

Ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, zesde lid, wordt tussen de zinsnede “vermeld in artikel 139,” en de woorden “die van toepassing zijn” de zinsnede “en de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145,” ingevoegd;

2° in paragraaf 1 wordt tussen het zevende en het achtste lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De selectie van de specifieke eindtermen, vermeld in het zesde lid, wordt gemaakt uit minstens de wetenschapsdomeinen wiskunde en moderne talen. De Vlaamse Regering beslist over de uitbreiding van die wetenschapsdomeinen.”;

3° de bestaande paragraaf 1, achtste lid, die paragraaf 1, negende lid, wordt, wordt vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse toetsen houden rekening met de eindtermen en specifieke eindtermen en met de gelijkwaardig verklaarde vervangende eindtermen en specifieke eindtermen.”;

4° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de zinsnede “vermeld in artikel 139,” en de woorden “en de leerwinst” de zinsnede “de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145, naargelang van het geval,” ingevoegd;

5° in paragraaf 2, tweede lid, 1°, worden tussen de woorden “waarin de eindtermen” en de woorden “bereikt worden” de woorden “en de specifieke eindtermen” ingevoegd.

Art. 3. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2025.

Brussel, 17 januari 2025.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Garanties bij opname specifieke eindtermen in toetsbereik Vlaamse toetsen

*Advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van
artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17
december 2010*

Vlaamse Onderwijsraad

Simon Bolivarlaan 17

BE-1000 Brussel

T +32 2 219 42 99

www.vlaamseonderwijsraad.be

info@vlor.be

 Van en voor onderwijs

Advies op vraag van Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk op 17 januari 2025

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 18 februari 2025 met eenparigheid van stemmen

Voorbereiding: werkgroep Monitoring modernisering so op 4 februari 2025 onder voorzitterschap van Els Supply

Dossierbeheerders: Marleen Colpin en Katrien Persoons

1 Situering

Het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs (2023) bepaalt dat scholen vanaf 2024 gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde toetsen moeten afnemen in het basisonderwijs (vierde en zesde leerjaar) en het secundair onderwijs (tweede en zesde leerjaar). Die Vlaamse toetsen hebben betrekking op een selectie van de eindtermen voor wiskunde en Nederlands. Ze worden stapsgewijs ingevoerd. In schooljaar 2023-2024 vond de eerste afname plaats in het vierde leerjaar van het basisonderwijs en het tweede leerjaar van het secundair onderwijs. In schooljaar 2025-2026 is de afname voorzien in het zesde leerjaar van het basisonderwijs en het zesde leerjaar van het secundair onderwijs.

De Vlaamse Regering stelt nu een wijziging aan de Codex Secundair Onderwijs voor. Volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet gaat het om een rechtzetting van het toetsbereik van de Vlaamse toetsen. Naast de eindtermen (basisvorming) zullen voortaan ook de specifieke eindtermen meegenomen worden in de toets aan het einde van de derde graad secundair onderwijs.¹ Volgens de decreetgever is die rechtzetting nodig om de doelstellingen van de Vlaamse toetsen (de onderwijskwaliteit versterken en monitoren door het bereiken van de eindtermen en de leerwinst te meten) effectief te helpen bereiken.

2 Focus van het advies

De Vlaamse Onderwijsraad heeft in de beleidsvoorbereiding van het decreet Vlaamse toetsen ten gronde geadviseerd over de wenselijkheid, haalbaarheid en aanvaardbaarheid van die Vlaamse toetsen.² We verwijzen naar die adviezen voor de standpunten over de doelstellingen en de decretale uitwerking van de Vlaamse toetsen.

Met dit advies focussen we specifiek op de inhoud van de voorgestelde maatregel en de mogelijke gevolgen ervan.

3 Advies

De onderwijsverstrekkers hebben een protocolakkoord afgesloten met de Vlaamse regering over de leerinhouden van specifieke eindtermen die al opgenomen zijn in de cesuurdoelen en differentiële doelen van de tweede graad voor bepaalde studierichtingen.³ Die moeten dus aan het einde van de tweede graad behaald worden.

Bij de uitbreiding van het toetsbereik van de Vlaamse toetsen zal met de onderwijsverstrekkers bekeken worden of leerinhouden die gevat zijn binnen de cesuurdoelen van de tweede graad nog

¹ Specifieke eindtermen zijn doelen met betrekking tot de vaardigheden, de specifieke kennis, inzichten en attitudes waarover een leerling van het voltijds secundair onderwijs beschikt om vervolgonderwijs aan te vatten (zie art. 145 van de Codex Secundair Onderwijs).

² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [De Vlaamse toetsen getoetst: ernstige tekorten voor juridische en inhoudelijke onderbouwing. Advies over het voorontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs](#), 13 oktober 2022. Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Vlaamse toetsen: nog fundamentele knelpunten. Advies naar aanleiding van de conceptnota 'Onderwijskwaliteit verder monitoren via Vlaamse toetsen'](#), 24 maart 2022. Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Nood aan debat over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven. Advies naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie centrale toetsen](#), 23 september 2021.

³ Zoals vermeld in art. 145 van de Codex Secundair Onderwijs.

een plaats kunnen krijgen binnen de toetsen voor de derde graad. Dat staat in de memorie van toelichting. Daarbij zal vermeden worden dat inhouden die in de derde graad niet meer aan bod komen, daar nog opnieuw zouden getoetst worden.⁴

De Vlaamse Onderwijsraad volgt het voorstel om de specifieke eindtermen mee te nemen in de toets aan het einde van de derde graad secundair onderwijs, op voorwaarde dat decretaal verankerd wordt dat de inhouden van die specifieke eindtermen die al verworven moeten zijn aan het einde van de tweede graad, buiten het bereik van de Vlaamse toetsen vallen. Het is onvoldoende om enkel de intentie tot overleg in de memorie van toelichting te vermelden. De raad wil zekerheid over de toepassing en de interpretatie.

3.1 Argumentatie

De Vlaamse Onderwijsraad beschouwt de beoogde aanpassing van het toetsbereik niet als een louter technische rechtzetting. De impact ervan reikt verder en dreigt de complexiteit van de Vlaamse toetsen verder te verhogen. Als de specifieke eindtermen volledig in het toetsbereik van de Vlaamse toetsen opgenomen zouden worden, inclusief de cesuurdoelen en differentiële doelen, kan dat leiden tot ongewenste gevolgen.

Bij de totstandkoming van de eindtermen hebben alle betrokken partners samen een zorgvuldig proces gelopen, inclusief het afsluiten van het protocolakkoord. Daar moet rekening mee gehouden worden. Er is afgesproken dat bepaalde inhouden van de specifieke eindtermen helemaal of gedeeltelijk worden opgenomen in de doelen van de tweede graad en niet meer terugkeren in de derde graad. Daarom kan het niet dat die doelen toch nog in het bereik van de Vlaamse toetsen zouden vallen.

Die doelen hebben betrekking op specifieke kennis die op het einde van de tweede graad verworven is, maar die leerlingen niet altijd meteen paraat hebben. Als de inhouden van die doelen toch deel zouden uitmaken van de Vlaamse toetsen, kan dat onbedoeld leiden tot een verzwaring van het curriculum in de derde graad. Als leerstof uit de tweede graad opnieuw wordt getoetst, vergroot dat de kans dat leraren die leerstof in de derde graad opnieuw willen aanbieden, wat extra druk creëert voor zowel leraren als leerlingen. Dat effect wordt nog versterkt als de resultaten van de Vlaamse toetsen meegenomen worden door de delibererende klassenraad.

De Vlaamse toetsen vormen een fundamentele onderwijshervorming met grote impact op het onderwijs en iedereen die erbij betrokken is. Het zal zaak zijn om over het doel en het opzet van de Vlaamse toetsen helder en transparant te blijven communiceren naar scholen. De voorgestelde wijziging bevestigt de complexiteit van de Vlaamse toetsen, mede doordat de beleidsvoorbereiding van de Vlaamse toetsen niet afgestemd was op de ontwikkelingen rond de eindtermen.⁵

⁴ Cesuurdoelen zijn vastgelegd voor de tweede graad en zijn afgeleid van de specifieke eindtermen van de derde graad doorstroomfinaliteit of dubbele finaliteit (art. 145 van de Codex Secundair Onderwijs).

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [*De Vlaamse toetsen getoetst: ernstige tekorten voor juridische en inhoudelijke onderbouwing. Advies over het voorontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs*](#), 13 oktober 2022, p.3-4.

3.2 Aanpassing decreet

Concreet vraagt de Vlaamse Onderwijsraad dat Art. 115/8, §1, zesde lid als volgt wordt aangepast:

De Vlaamse toetsen omvatten een selectie van de eindtermen, vermeld in artikel 139, en de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145, die van toepassing zijn in de A-stroom of de B-stroom van de eerste graad of in de finaliteit van de derde graad, naargelang van het geval, *met uitzondering van de cesuurdoelen en differentiële doelen die zijn vastgelegd in het Protocolakkoord zoals bedoeld in Art. 145, derde lid.*

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs

Bronnen

Codex Secundair Onderwijs, 17 december 2010

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [De Vlaamse toetsen getoetst: ernstige tekorten voor juridische en inhoudelijke onderbouwing. Advies over het voorontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs.](#) 13 oktober 2022.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Vlaamse toetsen: nog fundamentele knelpunten. Advies naar aanleiding van de conceptnota 'Onderwijskwaliteit verder monitoren via Vlaamse toetsen'.](#) 24 maart 2022.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Nood aan debat over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven. Advies naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie centrale toetsen.](#) 23 september 2021.

VOORONTWERP VAN DECREET
van 18 februari 2025

Ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, zesde lid, wordt tussen de zinsnede “vermeld in artikel 139,” en de woorden “die van toepassing zijn” de zinsnede “en de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145,” ingevoegd;

2° aan paragraaf 1, zesde lid, wordt een zin toegevoegd dat luidt als volgt:

“Bij het toetsen van specifieke eindtermen in de derde graad worden de cesuurdoelen die zijn vastgelegd in het protocolakkoord zoals bedoeld in Art. 145, derde lid en waarvan de inhoud uitsluitend in de tweede graad aan bod komt, uitgesloten.”

3° in paragraaf 1 wordt tussen het zevende en het achtste lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De selectie van de specifieke eindtermen, vermeld in het zesde lid, wordt gemaakt uit minstens de wetenschapsdomeinen wiskunde en moderne talen. De Vlaamse Regering beslist over de uitbreiding van die wetenschapsdomeinen.”;

4° de bestaande paragraaf 1, achtste lid, die paragraaf 1, negende lid, wordt, wordt vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse toetsen houden rekening met de eindtermen en specifieke eindtermen en met de gelijkwaardig verklaarde vervangende eindtermen en specifieke eindtermen.”;

5° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de zinsnede “vermeld in artikel 139,” en de woorden “en de leerwinst” de zinsnede “de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145, naargelang van het geval,” ingevoegd;

5° in paragraaf 2, tweede lid, 1°, worden tussen de woorden “waarin de eindtermen” en de woorden “bereikt worden” de woorden “en de specifieke eindtermen” ingevoegd.

Art. 3. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2025.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 77.541/1
van 27 maart 2025

over

een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van artikel 115/8 van
de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010’

Op 3 maart 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 25 maart 2025. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Eline YOSHIMI, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Allan MAGEROTTE, adjunct-auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 maart 2025.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe het zogenaamde toetsbereik van de Vlaamse toetsen in het secundair onderwijs uit te breiden naar de specifieke eindtermen van de derde graad voor minstens de wetenschapsdomeinen wiskunde en moderne talen, met uitsluiting van de zogenaamde cesuurdoelen waarvan de inhoud uitsluitend in de tweede graad aan bod komt, met als doel om de vakken wiskunde en Nederlands in alle opleidingen van de derde graad volledig te kunnen toetsen.

Daartoe wijzigt artikel 2 van het voorontwerp op een zestal punten² artikel 115/8, §§ 1 en 2, van de Codex Secundair Onderwijs, met ingang van 1 september 2025 (artikel 3).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

3. Luidens het nieuw ontworpen artikel 115/8, § 1, achtste lid, van de Codex Secundair Onderwijs wordt de selectie van de specifieke eindtermen gemaakt uit minstens de wetenschapsdomeinen “wiskunde” en “moderne talen”. Hoewel in de memorie van toelichting nadrukkelijk naar voren komt dat het de bedoeling is van de stellers van het ontwerp om naast de specifieke eindtermen van het wetenschapsdomein wiskunde, de specifieke eindtermen met betrekking tot Nederlands te toetsen, blijkt zulks niet uit de tekst van het ontworpen artikel 115/8, § 1, achtste lid. De tekst wekt integendeel de indruk dat getoetst kan worden aan alle specifieke eindtermen in het wetenschapsdomein moderne talen, dus ook deze die betrekking hebben op andere talen dan het Nederlands.

Weliswaar merkte de gemachtigde terecht op dat “[d]e specifieke eindtermen worden opgedeeld in wetenschapsdomeinen[, dat] [e]r (...) geen apart wetenschapsdomein [is] voor Nederlands [en dat] [d]e specifieke eindtermen rond Nederlands behoren tot het wetenschapsdomein Moderne talen”. De Raad van State, afdeling Wetgeving stelt evenwel vast, zoals de gemachtigde overigens zelf toegaf, dat bij de oplijsting van de specifieke eindtermen van het wetenschapsdomein Moderne talen, voor zover het niet een beperkt aantal doelen betreft die op alle talen betrekking hebben, duidelijk wordt aangegeven op welke taal de specifieke eindtermen

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² De punten 2° en 3° van artikel 2 voeren deze inhoudelijke wijziging door. De punten 1° en 4° tot 5° (lees: 6°) van artikel 2 strekken ertoe de andere onderdelen van artikel 115/8, §§ 1 en 2, van de Codex Secundair Onderwijs in overeenstemming te brengen met de inhoudelijke wijziging.

betrekking hebben.³ Er is met andere woorden geen overtuigende juridisch-technische reden om de uitbreiding van het toetsbereik niet te beperken tot de specifieke eindtermen uit het wetenschapsdomein moderne talen die betrekking hebben op Nederlands. Mede gelet op het feit dat de ontworpen regeling raakt aan de actieve onderwijsvrijheid,⁴ verdient het dus aanbeveling om de doelstelling van de stellers van het ontwerp duidelijker in de tekst van het ontworpen artikel 115/8, § 1, achtste lid, tot uiting laten komen en die bepaling zo te formuleren dat er duidelijk uit blijkt dat de selectie van specifieke eindtermen, wat de moderne talen betreft, enkel wordt gemaakt uit de specifieke eindtermen van het wetenschapsdomein moderne talen die betrekking hebben op Nederlands.

4. Luidens het nieuw ontworpen artikel 115/8, § 1, achtste lid, van de Codex Secundair Onderwijs “[beslist] de Vlaamse Regering (...) over de uitbreiding van die wetenschapsdomeinen.” Die machtiging, die zo lijkt begrepen te moeten worden dat de Vlaamse Regering vrij naar eigen inzicht kan bepalen dat ook specifieke eindtermen uit andere wetenschapsdomeinen kunnen worden getoetst, staat op gespannen voet met het legaliteitsbeginsel in onderwijsaangelegenheden, vervat in artikel 24, § 5, van de Grondwet.⁵

Volgens het Grondwettelijk Hof⁶ drukt deze bepaling de wil van de Grondwetgever uit om aan de bevoegde wetgever de zorg voor te behouden een regeling te treffen voor de essentiële aspecten of elementen van het onderwijs, wat de inrichting, erkenning of subsidiëring ervan betreft, doch verbiedt die bepaling niet dat onder bepaalde voorwaarden opdrachten aan andere overheden worden toevertrouwd. Die grondwettelijke bepaling vereist dat de door de decreetgever verleende delegaties alleen betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de door hem vastgestelde beginselen. De gemeenschapsregering of een andere overheid zou daarmee de onnauwkeurigheid van die beginselen niet kunnen opvangen of onvoldoende omstandige beleidskeuzes niet kunnen verfijnen.

Het toetsbereik van de Vlaamse toetsen is ongetwijfeld één van de essentiële elementen van de regeling van de Vlaamse toetsen. Door de Vlaamse Regering te machtigen om zelf, discretionair, te bepalen welke wetenschapsdomeinen bijkomend kunnen worden getoetst, wordt het aan de Vlaamse Regering zelf overgelaten om de beleidskeuze die de decreetgever heeft gemaakt om een beperkt aantal wetenschapsdomeinen te toetsen, niet enkel te verfijnen, maar zelfs

³ De minimumdoelen opgenomen onder 02.08 tot 02.13 van Bijlage 3 bij het decreet van 14 juli 2023 ‘over de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs’, ook te vinden op www.onderwijsdoelen.be, hebben uitsluitend betrekking op Nederlands. De minimumdoelen opgenomen onder 02.01 tot 02.07 lijken betrekking te hebben op alle moderne talen.

⁴ Zie hierover, adv.RvS 72.476/1 van 31 januari 2023, over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 28 april 2023 ‘over de Vlaamse toetsen in het onderwijs’, *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1590/1, opmerkingen 5.1 tot 5.3.

⁵ De Vlaamse toetsen kunnen geacht worden een maatregel te zijn die tot doel heeft de kwaliteit en gelijkwaardigheid van het onderwijs te verzekeren en die raakt aan de vrijheid van onderwijs. Volgens het Grondwettelijk Hof is de wenselijkheid en de keuze van de maatregelen die op onderwijsinstellingen in het algemeen van toepassing zijn, ongeacht de eigenheid van het door hen verstrekte onderwijs, teneinde de kwaliteit en de gelijkwaardigheid te verzekeren van het verplichte onderwijs of van het onderwijs dat met overheidsmiddelen wordt verstrekt, zaak van de bevoegde wetgever, te deze de decreetgever, die met toepassing van artikel 24, § 5, van de Grondwet, de inrichting, erkenning en subsidiëring van het onderwijs te regelen heeft en daarvoor de beleidsverantwoordelijkheid draagt (zie o.m. GwH 16 juni 2022, nr. 82/2022, B.12.1-B.13.2.)

⁶ zie bv. GwH 15 maart 2011, nr. 40/2011, B.6.3, en GwH 12 juni 2012, nr. 72/2012, B.4.

te wijzigen. Dat het “slechts” zou gaan over specifieke eindtermen doet van deze vaststelling niets af. Voor verschillende opleidingen van de derde graad bepalen de specifieke eindtermen immers substantieel de inhoud van de opleiding en bepaalt de keuze van de te toetsen wetenschapsdomeinen door de Vlaamse Regering, mee de omvang en inhoud van de Vlaamse toetsen in deze opleidingen. De conclusie is dan ook dat de ontworpen bepaling minstens het beginsel of de richtinggevende criteria zou moeten bevatten waardoor de Vlaamse Regering zich bij het uitbreiden van de wetenschapsdomeinen moet laten leiden.⁷

5. In de bij punt 2° ontworpen zin die aan artikel 115/8, § 1, zesde lid, wordt toegevoegd is ten onrechte sprake van de cesuurdoelen die zijn vastgelegd in het protocolakkoord zoals bedoeld in artikel 145, *derde lid* van de Codex Secundair Onderwijs. Van de cesuurdoelen wordt immers melding gemaakt in artikel 145, *vierde lid*, van de Codex Secundair Onderwijs. Bovendien wordt niet naar artikel 145 verwezen op de legistiek gebruikelijke manier.

Men schrijve dus “artikel 145, vierde lid” in plaats van “Art. 145, derde lid”.

6. Artikel 2 van het voorontwerp bevat twee punten “5°”. Het tweede punt “5°” moet worden vernummerd tot punt “6°”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Eline YOSHIMI

Pierre LEFRANC

⁷ Dat reeds een gelijkaardige machtiging voorkomt in artikel 115/8, § 1, zevende lid, van de Codex Secundair Onderwijs voor het uitbreiden van de te toetsen sleutelcompetenties voor de selectie van de eindtermen zonder dat de Raad van State, afdeling Wetgeving hierover een opmerking zou hebben geformuleerd, is niet van die aard om tot een andere conclusie te komen. In het voorontwerp dat heeft geleid tot artikel 115/8, § 1, zevende lid, van de Codex Secundair onderwijs waarover de Raad van State, afdeling Wetgeving het hierboven reeds aangehaalde advies 72.476/1 van 31 januari 2023 heeft verleend, kwam een dergelijke uitdrukkelijke machtiging aan de Vlaamse Regering immers niet voor.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, zesde lid, wordt tussen de zinsnede "vermeld in artikel 139," en de woorden "die van toepassing zijn" de zinsnede "en de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145," ingevoegd;

2° aan paragraaf 1, zesde lid, wordt een zin toegevoegd die luidt als volgt:

"Bij het toetsen van specifieke eindtermen in de derde graad worden de cesuurdoelen die zijn vastgelegd in het protocolakkoord zoals bedoeld in artikel 145, vierde lid, en waarvan de inhoud uitsluitend in de tweede graad aan bod komt, uitgesloten.";

3° in paragraaf 1 wordt tussen het zevende en het achtste lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

"De selectie van de specifieke eindtermen, vermeld in het zesde lid, wordt gemaakt uit minstens de wetenschapsdomeinen wiskunde en moderne talen. Voor het wetenschapsdomein moderne talen heeft die selectie betrekking op Nederlands. De Vlaamse Regering beslist over de uitbreiding van die wetenschapsdomeinen.";

4° de bestaande paragraaf 1, achtste lid, die paragraaf 1, negende lid, wordt, wordt vervangen door wat volgt:

"De Vlaamse toetsen houden rekening met de eindtermen en specifieke eindtermen en met de gelijkwaardig verklaarde vervangende eindtermen en specifieke eindtermen.";

5° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de zinsnede "vermeld in artikel 139," en de woorden "en de leerwinst" de zinsnede "de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145, naargelang van het geval," ingevoegd;

6° in paragraaf 2, tweede lid, 1°, worden tussen de woorden "waarin de eindtermen" en de woorden "bereikt worden" de woorden "en de specifieke eindtermen" ingevoegd.

Art. 3. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2025.

Brussel, 25 april 2025.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR